

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

МИРОШНИЧЕНКО ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК: 656.025.2:338.47

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПРИМІСЬКИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ
НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ**

**Спеціальність 08.00.03 - економіка та управління
національним господарством**

**Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Науковий керівник
Жердев Микола Дем'янович
кандидат економічних наук,
доцент

Харків – 2011

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	12
1.1 Сутність і взаємозв'язок соціальної та економічної ефективності	12
1.2 Соціально-економічні фактори впливу на попит споживачів транспортних послуг	31
1.3 Транспортна послуга як необхідна соціальна складова життєдіяльності суспільства у забезпеченні рухливості населення	48
Висновки до 1 розділу	62
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ПАСАЖИРСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	67
2.1 Аналіз експлуатаційних та фінансово-економічних показників роботи залізниць України у сфері перевезень пасажирів	68
2.2 Вплив перевезення пільгових категорій громадян на економічну оцінку діяльності залізничного транспорту	86
2.3 Аналіз світового досвіду забезпечення соціально-економічної ефективності пасажирських залізничних перевезень	102
Висновки до 2 розділу	117
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ПРИМІСЬКИМИ ПАСАЖИРСЬКИМИ ПЕРЕВЕЗЕННЯМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ	120
3.1 Концепція формування організаційно-правової форми управління приміськими пасажирськими перевезеннями в Україні	120
3.2 Економічний механізм взаємодії оператора-перевізника приміських пасажирських перевезень та підприємствами залізничного транспорту	140
3.3 Методологічний підхід до визначення суми компенсації витрат залізничного транспорту щодо здійснення приміських пасажирських перевезень	151

Висновки до 3 розділу	162
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	165
ДОДАТКИ	168
Додаток А Взаємозв'язок соціальної та економічної ефективності на залізничному транспорті	169
Додаток Б Громадяни, що користуються пільгами на залізничному транспорті	170
Додаток В Аналіз показників, що характеризують роботу залізниць України у пасажирських перевезеннях за період з 2003 по 2009 р.р.	183
Додаток Д Витрати, віднесені на просування електропоїздів у приміському сполученні за статтями Номенклатури витрат	192
Додаток Е Витрати, віднесені на утримання інфраструктури при просуванні електропоїздів у приміському сполученні за статтями Номенклатури витрат	193
Додаток Ж Огляд дисертацій	197
Додаток К Акти впровадження	199
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	204

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Рівень організації пасажирських перевезень, забезпечуючи транспортні зв'язки, сьогодні створює імідж транспорту в цілому, визначає ступінь реалізації потреби населення в перевезеннях, зміцнює впевненість населення в стабільності держави за рахунок підтримки соціально-низьких пасажирських тарифів та перевезення пільгового контингенту зі знижкою тарифу або безоплатно.

Зміна соціально-економічного становища різних соціальних верств населення і розшарування населення за ознакою матеріального добробуту призвела до зміни географії рекреаційних зон, зниженню пасажиропотоків у дальньому сполученні на курорти Чорноморського узбережжя Криму та Кавказу. Через недосконалу організацію руху та нераціональне використання рухомого складу на вимогу місцевих органів влади, а також на фоні погіршення соціально-економічного становища в Україні залізниці несуть значні збитки у сфері приміських пасажирських перевезень. Згідно діючого законодавства компенсувати ці збитки повинні державні та місцеві органи влади. Однак сьогодні регіональною владою досить тривалий час оплата компенсацій за перевезення пільгового контингенту забезпечується не в повній мірі. Все це впливає на економічні результати залізниць у сфері пасажирських перевезень та перетворює останні у збитковий вид діяльності. Виявлені проблеми при підтримці на належному рівні соціальної ефективності обумовлюють зниження економічної ефективності пасажирських перевезень на залізничному транспорті, що доводить доцільність і актуальність подальшого наукового дослідження у цій сфері.

Питанням поліпшення техніко-економічних показників функціонування пасажирського комплексу присвячені роботи вчених різних країн таких, як М.Н. Беленькій, О.Ф. Мірошніченко, Є.С. Сич, Б.М. Лапідус, Т.С. Хачатуров, Г.М. Кірпа, Л.О. Мазо, В.М. Самсонкін, Г.Д. Ейтугіс, І.М. Аксьонов, М.В. Макаренко, О.М. Гудков, В.П. Гудкова та ін. До

дослідження проблем підвищення ефективності роботи підприємств, які функціонують у транспортній галузі, зверталися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Ю.С. Бараш, І.В. Белов, В.Г. Галабурда, Н.П. Терьошина, М.Ф. Трихунков, Ю.М. Цветов, Ю.Є. Пашенко, Л.О. Позднякова, М.Д. Жердев та ін. Теоретико-методологічними проблемами та практичними аспектами управління фінансовими результатами на залізничному транспорті займалися такі вчені, як: В.Л. Дикань, В.І. Пасічник, Ю.Ф. Кулаєв, С.Ф. Покропивний, О.Г. Дейнека, Н.М. Колесникова, О.М. Кривопішин, Т.А. Мукмінова та ін.

Проте, на теперішній час не розроблено єдиних методологічних засад забезпечення та підвищення соціально-економічної ефективності пасажирських перевезень за рахунок розвитку економічних відносин між залізницями і виконавчими органами місцевого самоврядування. Відсутні методичні підходи до розрахунку виплати залізницям компенсації збитків за використання рухомого складу у приміському сполученні із застосуванням обліку витрат на вимірник «поїздо-км». До того ж специфіка роботи транспортних підприємств у сфері приміських пасажирських перевезень потребує науково-практичного застосування пропозицій щодо проведення структурних перетворень, які призведуть до створення нової організаційної структури і зміни статусу залізниць, що найбільшою мірою відповідні сучасному господарському праву України.

Об'єктивна необхідність теоретичного вдосконалення та поглиблення прикладних досліджень в обраному напрямку зумовила вибір теми дисертаційної роботи, визначила предмет, об'єкт, основну мету і завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наведені в дисертації висновки, результати і рекомендації розроблено відповідно до планової тематики науково-дослідних робіт Української державної академії залізничного транспорту за темою: 37/1–09Б, УДК: 658.152:629.083 «Наукове обґрунтування нових інвестиційних проектів за

рахунок впровадження лізингу з метою оновлення рухомого складу залізничного транспорту України» (№ держ. реєстрації 0109U001181). У зазначеній НДР автором обґрунтовано шляхи удосконалення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності на залізницях України.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в удосконаленні теоретико-методологічних засад та обґрунтуванні науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення соціально-економічної ефективності пасажирських перевезень за рахунок зміни організаційно-правової форми управління та створення муніципальних транспортних підприємств (операторів-перевізників).

Мета дослідження обумовила необхідність постановки та вирішення таких завдань:

- дослідити концептуальні підходи до визначення поняття «соціально-економічна ефективність», у тому числі на залізничному транспорті;
- обґрунтувати соціальну значимість реалізації інвестиційних проектів у залізничному пасажирському господарстві та визначити показники оцінки їх ефективності;
- виявити соціально-економічні фактори впливу на попит споживачів транспортних послуг, обґрунтувати, удосконалити та сформувати їх систему;
- дослідити доступність соціально значимих транспортних послуг для всіх верств населення та визначити критерії її оцінки;
- проаналізувати процеси реформування та реструктуризації на залізничному транспорті, визначити їх сутність та ефективність;
- обґрунтувати вибір організаційно-правової форми управління приміськими пасажирськими перевезеннями, яка дозволить забезпечити їх соціально-економічну ефективність, та економічний механізм взаємодії з підприємствами залізничного транспорту;
- удосконалити методологічний підхід до проведення взаєморозрахунків між оператором-перевізником та підприємством залізничного транспорту за користування рухомим складом та

інфраструктурою.

Об'єктом дослідження є процеси організаційно-економічного розвитку приміських пасажирських перевезень на залізничному транспорті.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних підходів та науково-практичних заходів щодо забезпечення соціально-економічної ефективності приміських пасажирських перевезень на залізничному транспорті України.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є діалектичний підхід до розгляду економічних явищ і суперечностей; системний аналіз проблем забезпечення соціально-економічної ефективності роботи транспортної галузі у сфері пасажирських перевезень; теоретичні положення економічної науки в галузі ефективності виробництва, управління національним господарством в умовах ринкової трансформації економіки. В процесі дослідження застосовані методи логічного узагальнення та логічного моделювання для розробки концептуальних підходів при обґрунтуванні організаційно-економічних засад підвищення соціально-економічної ефективності пасажирських перевезень на залізничному транспорті; метод порівняльного і факторного аналізу для виявлення місця та надання оцінки сучасного стану пасажирського комплексу залізничного транспорту України; метод аналогії – для співставлення роботи пасажирського комплексу на залізничному транспорті України з іншими країнами світу; графічний метод - для оформлення результатів проведених досліджень; метод авторегресії і ковзаючого середнього - для визначення прогнозу пасажирообороту на залізницях України після кризового періоду, з урахуванням приросту населення та прогнозних значень зниження змінних витрат на експлуатацію рухомого складу у приміському сполученні при створенні муніципального транспортного підприємства (з урахуванням та без урахування норми рентабельності). Обробка та вивчення зібраних даних здійснювалися за допомогою формалізованих методів для визначення плати залізниці за

просування електропоїзду та користування інфраструктурою за рахунок зміни організаційно-правової структури управління пасажирського руху у приміському сполученні в умовах реформування залізничної галузі.

Інформаційною базою дослідження стали: законодавчі та нормативні акти України щодо залізничного транспорту; матеріали Державного комітету статистики України; дані Організації співробітництва залізниць; Європейське залізничне законодавство; огляди економічного стану транспортної галузі; монографії, періодичні наукові вітчизняні та зарубіжні видання; матеріали науково-практичних конференцій; результати власних досліджень дисертанта.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у наступному:

удосконалено:

- визначення поняття соціально-економічної ефективності пасажирських перевезень на залізничному транспорті за рахунок введення обов'язкового критерію досягнення поставленої соціальної мети або бажаного соціального ефекту;

- методичний підхід до визначення рівня тарифів на пасажирські перевезення соціального значення за рахунок врахування критерію доступності транспортних послуг, що виражається індексами транспортної рухливості та доступності транспортних послуг;

- методичний підхід до визначення суми компенсації оператором перевізником витрат залізниці за просування електропоїзду та користування інфраструктурою у приміському сполученні через використання вимірника 1 поїздо-км, що дозволяє спростити розрахунки між ними та підвищити ефективність використання основних фондів залізничного транспорту;

набуло подальшого розвитку:

- визначення показників оцінки капіталовкладень у розвиток пасажирського залізничного транспорту як об'єкту соціальних інвестицій, а саме: соціальний ефект, соціальна ефективність, економічна ефективність, соціально-економічна ефективність, що дозволяють оцінювати їх доцільність як в соціальному, так і в економічному аспекті;

- формування системи соціально-економічних факторів впливу на попит споживачів транспортних послуг за рахунок їх групування на об'єктивні та суб'єктивні (з позиції пасажира та перевізника), а також введенням групи факторів вибору пасажиром виду транспорту з розподілом їх на першочергові та другорядні, що дозволяє перевізнику використовувати відповідні важелі стимулювання транспортного попиту;

- формулювання визначення понять «реформування» та «реструктуризація» залізничного транспорту, що, на відміну від існуючих, під реформуванням запропоновано розуміти зміну принципів економічних взаємовідносин між суб'єктами господарювання галузі з метою підвищення фінансово-економічних результатів діяльності; під реструктуризацією – зміну внутрішньої організаційної структури управління галуззю з метою її приведення у відповідність з потребами діяльності;

- концептуальний підхід до формування організаційно-правової форми управління приміськими пасажирськими перевезеннями та обґрунтування вибору економічного механізму взаємодії оператора-перевізника з залізницею, що виключає із схеми фінансових потоків компенсацію за рахунок прибутку від вантажних перевезень та дозволяє забезпечити їх соціально-економічну ефективність.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дисертаційного дослідження та обґрунтовані рекомендації мають практичне значення та знайшли часткове впровадження на підприємствах залізничного транспорту України. Зокрема, методичні підходи до розрахунку плати залізниці за просування електропоїзду та користування інфраструктурою з урахуванням рентабельності роботи для муніципального оператора-перевізника у приміському сполученні ухвалено і прийнято до практичного впровадження з метою удосконалення фінансово-економічної роботи Головного управління приміських пасажирських перевезень Укрзалізниці (довідка про практичне використання від 10 березня 2011 р.), Управління Південної залізниці (довідка про практичне використання від 5 квітня

2011 р.).

Окремі теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі в Українській державній академії залізничного транспорту при викладанні дисципліни «Економіка залізничного транспорту» (акт про впровадження від 11 лютого 2011 р.), у навчальному процесі Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів УкрДАЗТ та при виконанні дипломних робіт магістрів та спеціалістів (акт про впровадження від 15 лютого 2011 р.).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані в роботі наукові результати, висновки і пропозиції належать особисто автору і є його науковим надбанням. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до вирішення поставленої наукової проблеми. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використані лише ті положення та ідеї, що є результатом особистих досліджень. Особистий внесок здобувача в наукові результати, є таким: у роботі [93], автором досліджено необхідність зміни принципів управління пасажирським комплексом з орієнтацією на потреби користувачів транспортних послуг, що дозволяє підвищити фінансові результати роботи залізниць в сфері пасажирських перевезень; у роботі [33] здобувачем визначено взаємозв'язок між якістю наданих послуг в пасажирських перевезеннях та попитом споживачів, а також вплив об'єктивних та суб'єктивних факторів на них; у роботі [55] здобувачем запропоновано необхідність створення економічного механізму діяльності залізничної галузі по забезпеченню формування доходних надходжень у розмірах, достатніх для її подальшого функціонування; у роботі [113] авторові належить необхідність розробки нових підходів до зміни тарифної політики у пасажирських перевезеннях; у роботі [39] здобувачеві належить аналіз та визначення шляхів підвищення доходності пасажирських перевезень за рахунок надання додаткових послуг пасажиром; у роботі [94] автору належить аналіз збитковості пасажирських перевезень та необхідність

введення на державному рівні адресної допомоги пільгового контингенту за проїзд на залізничному транспорті; у роботі [44] здобувачем проведено аналіз роботи різних видів транспорту та запропоновано шляхи підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту у пасажирських перевезеннях.

Апробація результатів дисертації. Основні результати і висновки дисертаційного дослідження пройшли апробацію на 15 міжнародних науково-практичних конференціях, у тому числі: на LXVII між нар. наук.-практ. конф. «Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту» (Дніпропетровськ, 2007 р.), міжнар. наук.-практ. конф. «Стратегія забезпечення сталого розвитку України» (НАН України, 2008 р.), на V, VI, VIII міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми економіки транспорту» (Дніпропетровськ, 2006, 2007, 2009 р.р.), на I, III, IV, V міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми економіки і управління на залізничному транспорті» (ЕКУЗТ, 2006, 2008, 2009, 2010 р.р.), на I наук.-практ. конф. «Маркетинг і логістика в системі менеджменту пасажирських перевезень на залізничному транспорті» (Симферополь, 2008 р.), на II, III, IV, V, VI міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України» (Коктебель, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 р.р.).

Публікації. Результати дослідження опубліковано в 23 працях, з яких 8 наукових статей надруковано в наукових виданнях, визнаних ВАК фаховими з економічних наук. Загальний обсяг публікацій складає 3,57 друк. арк., з них особисто автору належить 3,24 друк. арк.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Монастирський, Г. Л. Теорія організації [Текст]: навч. посіб. / Г. Л. Монастирський. – К.: Знання, 2008. – 319 с.
2. Синк, Д. Скотт Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение [Текст]: пер. с англ.: [монография] / Д.Скотт Синк. - М. : Прогресс, 1989. - 528 с.
3. Шегда, А.В. Економіка підприємств [Текст]: навч. посібник / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба. - К.: Знання Прес, 2002. – 335 с.
4. Маркс, К. Капитал [Текст]: Соч. 2-е изд / К. Маркс, Ф. Энгельс. – Т 25, ч. 2. – 496 с.
5. Большая экономическая энциклопедия. – М.: Эксмо, 2007. - С. – 772.
6. Мескон, М.Х. Основы менеджмента [Текст]: пер. с англ. / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - М.: Дело, 1992. – 702 с.
7. Друкер, Питер Ф. Практика менеджмента [Текст]: уч. пос.: пер. с англ./ Друкер Питер Ф. — М.: Изд. дом «Вильямс», 2000. — 398 с.
8. Ковзель, М.О. Соціально – економічна ефективність експорту транспортних послуг України [Текст]: [монографія] / М.О. Ковзель. – К.: Книжкове вид – во НАУ, 2008. – 308 с.
9. Словарь современной экономической теории Макмиллана [Текст]. - М.: ИНФРА-М, 1997. - С. 59.
10. Boadway, R.W. Welfare Economics [Text] / Boadway R.W. and Bruce N. - Macmillan, London, 1984.
11. Самуелсон, П.А. Макроекономіка [Текст]: пер. з англ. / П.А. Самуелсон, В.Д Нордгауз. - К.: Основи, 1995. - С. 52.
12. Kearl, James R. Contemporary economics [Text] / Kearl James R. - Scott, Foresman and company, 1989. - С. 6 – 8.
13. Беленький, М.Н. Экономика пассажирских перевозок [Текст] / М.Н. Беленький – М.: Транспорт, 1974. – 272 с.
14. Экономика и планирование [Текст]: Экономические проблемы повышения эффективности работы железнодорожного транспорта:

межвузовский сборник / под общ. ред. проф. И.В. Белова [и др.]. - М: 1981г.– С. 146.

15. Экономика и планирование железнодорожного транспорта [Текст]: учебник для техникумов ж. – д. трансп.: 2-е изд., пере раб. и доп. / И.В. Белов, Т.Н. Бондарева, В.Г. Галабурда [и др.]; под ред. И. В. Белова, М.Ф. Трихункова, Ю.Д. Петрова. – М.: Транспорт, 1984. – 519 с.

16. Економіка підприємства [Текст]: підручник: вид. 3 – те, без змін / за заг. ред. С.Ф. Покропивного [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2006. – 528 с.

17. Экономика железнодорожного транспорта [Текст]: учебник для вузов / И.В. Белов, В.Г. Галабурда, В.Ф. Данилин [и др.]; под. ред. И.В. Белова. – М.: Транспорт, 1989. – 350 с.

18. Яцына, В.А. Отыскание выгоднейшего направления проектируемых железнодорожных линий по наименьшей сумме строительных и эксплуатационных расходов [Текст]/ В.А. Яцына. - С. - П., 1908. - 92с.

19. Васютинский, А.Л. Годовые расходы и эксплуатационная виртуальная длина русских железных дорог [Текст]/ А.Л. Васютинский. - Инженер, 1905. - №2. - С.35 – 43.

20. Хачатуров, Т.С. Размещение транспорта в капиталистических странах и в СССР [Текст]/ Т.С. Хачатуров. — М.: 1939. - С. - 489.

21. Хачатуров, Т.С. Основы экономики железнодорожного транспорта [Текст]/ Т.С. Хачатуров. — М.: Трансжелдориздат, 1946. — 337 с.

22. Бершеда, Е.Р. Межотраслевые связи в инвестиционном процессе [Текст]/ Е.Р. Бершеда. - К.: “Наукова думка”, 1981. - С. - 6.

23. Кочанова, П.В. Інвестиційний процес і його особливості в економіці України [Текст]/ П.В. Кочанова // Проблеми науки. - 2002.- №5 - С. - 22-24.

24. Оцінка економічної доцільності інвестицій в інноваційні проекти на транспорті [Текст]: навчальний посібник / Є.І. Балака, О.І. Зоріна, Н.М. Колесникова, І.М. Писаревський. – Харків: УкрДАЗТ, 2005. – 210 с.

25. Бодрийяр, Ж. Америка [Текст]/ Ж. Бодрийяр - М.: Экономическая школа, 2000. – 125 с.
26. Ван Рост, Ш. От транспортной логистики к логистическому управлению [Текст] / Ш. Ван Рост. – Брюссель: Институт международного обучения в области транспорта, 1993. – 55 с.
27. Громова, Е.В. Повышение эффективности пассажирских перевозок на основе маркетинговых исследований [Текст]/ Е.В. Громова // Вестник ХГПУ. – Харьков: ХГПУ, 1998. – Вып. 25. – С. 77-79.
28. Как добиться успеха [Текст]: практические советы деловым людям; под. общей ред. Р.Е. Хруцкого. - М.: Политиздат, 1991. – С. – 83
29. Котлер, Ф. Основы маркетинга [Текст]: пер. с англ. / Ф. Котлер. - М.: Прогресс, 1990. – с. 47.
30. Завьялов, П.С. Формула успеха [Текст]: маркетинг (сто вопросов – сто ответов о том, как эффективно действовать на внешнем рынке): 2 – е изд., перераб. и доп. / П.С. Завьялов, В.Е. Демидов. - М.: Междунар. отношения, 1991. – С. – 9.
31. Калинин, С.А. Маркетинг и планирование в сфере пригородных пассажирских перевозок [Текст] / С.А Калинин, С.П. Вакуленко // Транспорт: наука, техника, управление. - С.П.-б., 2005. - № 11 – С. – 18.
32. Экономика железнодорожного транспорта [Текст]: учеб. для вузов ж.-д. трансп.; под ред Н.П. Терешинной, Б.М. Лapidуса, М.Ф, Трихункова. – М.: УМК МПС России, 2001. – С. - 498.
33. Жердев, М.Д. Вплив якості транспортного обслуговування на попит споживачів транспортних послуг [Текст] / М.Д. Жердев, Ю.В. Мирошниченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - Х.: УкрДАЗТ, 2010. – №29. - С. 250 – 253.
34. Статистичний щорічник України за 1999 рік [Текст] / за ред. О.Г. Осауленко; відп. за випуск В.А. Головки. – К.: Техніка, 2000. – 648 с. (Держкомстат України).
35. Грешилов, А.А. Математические методы построения прогнозов

[Текст] / А.А. Грешилов, В.А. Стакун, А.А. Стакун - М.: Радио и связь, 1997.- 112 с.

36. Джон, Э. Ханк Бизнес-прогнозирование = Business Forecasting. [Текст] / Э. Ханк Джон, Дин У. Уичерн, Артур Дж. Райтс. - Seventh Edition: [Вильямс](#), 2003 г. - 656 с.

37. Мирошниченко, Ю.В. Визначення критерію доступності транспортних послуг на залізничному транспорті для населення на прикладі Харківської області [Текст] / Ю.В. Мирошниченко // Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник наук. – практ. статей. - Х.: УкрДАЗТ, 2010. - №30. – С. 25 - 28.

38. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України [Текст]. – К.: Наш друк, 2007 – 152 с. (Державна адміністрація залізничного транспорту України. Головне пасажирське управління).

39. Жердев, М.Д. Резерви підвищення доходності пасажирських перевезень в ринкових умовах [Текст] / М.Д. Жердев, Ю.В. Шуляк // Проблеми економіки транспорту: Тези доповідей 5 Міжнар. наук. конф. - ДНУЗТ, 2006. – С.- 29 – 30.

40. Организация железнодорожных пассажирских перевозок [Текст]: 2-е изд., стер.; под. ред. В.А. Кудрявцева. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – С. - 11.

41. Закон України «Про залізничний транспорт» [Текст]: за станом на 1 січня 2004 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Х. : Форт, 2004. – 20 с.

42. Мирошниченко, Ю. В. Державне регулювання соціально-економічної ефективності пасажирських перевезень [Текст] / Ю.В. Мирошниченко // Вісник Харківського національного університету ім. Каразіна. - Харків, 2009.- №840. – С. 175 - 180.

43. Кірпа, Г.М. Зв'язки Трансевропейської транспортної мережі і України [Текст] / Г.М. Кірпа // Залізничний транспорт України.- 2004. - № 3.– С. 3-10.

44. Жердєв, М.Д. Конкурентні переваги різних видів транспорту України у перевезенні пасажирів [Текст] / М.Д. Жердєв, Ю.В. Мирошніченко // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник науково–практичних статей). - Х.: УкрДАЗТ, 2010. - №30. – С. 196 – 197.

45. Железнодорожный транспорт [Текст] / В.С. Михалевич, А.А. Бакаев, В.И. Гриценко; под общ. ред. В.С. Михалевича. — К.: Наукова думка, 1991. - 201 с.

46. Залізничний транспорт України та Росії. Тенденції розвитку та проблеми реформування [Текст] / Ю.М. Цвєтов, М.В. Макаренко, М.Ю. Цвєтов, О.В. Левченко, І.В. Родіонов // Державний економіко - технологічний ун-т транспорту. Науковий центр досліджень економічних транспортних проблем. - К. : ДЕТУТ, 2008. – 277 с. – (Державна адміністрація залізничного транспорту України).

47. Мазо, Л.А. Современные методы управления экономическими процессами на железнодорожном транспорте [Текст] / Л.А. Мазо. – М.: Издательство МЭИ, 2000. – 268 с.

48. Борисов, А.Б. Большой энциклопедический словарь [Текст] / А.Б. Борисов. – М: Книжный мир, 2001. – С. - 198.

49. Кудряшов, В.П. Фінанси [Текст]: навч. посібник / В.П. Кудряшов. – Херсон: Олді-Плюс, 2002. – 352 с.

50. Витченко, М.Н. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий железнодорожного транспорта [Текст]: учеб. для техник. и колледж. ж.д. транспорта / М.Н. Витченко. – М.: Маршрут, 2003. – 240 с.

51. Ухвала Правління Пенсійного фонду Російської Федерації від 02 листопада 2006 р. № 261п, зареєстрована в Міністерстві юстиції Російської Федерації 7 листопада 2006 р. №8444 [Текст].

52. Самсонкін, В.М. Тенденції рухомості населення України у приміському сполученні [Текст] / В.М. Самсонкін, П.О. Яновський, О.М. Гудков // Проблеми та перспективи розвитку транспортних систем:

Техніка, технологія, економіка і управління: Тези доп. третьої наук. – практ. конф.: Сер. Техніка, технологія. – К.: КУЕТТ, 2005. – С. 113 – 115.

53. Аксенов, И.М. Укрепление экономической стабильности пригородных железнодорожных перевозок [Текст] / И.М. Аксенов // Залізничний транспорт України. - 2001. – № 4. - С. – 59.

54. Мирошниченко, Ю. В. Соціальна політика держави в пасажирських перевезеннях на залізничному транспорті [Текст] / Ю.В. Мирошниченко // Проблеми економіки транспорту: Тези доповідей VIII Міжнародної наукової конференції. – Д.: ДНУЗТ, 2009 р. – С. - 55.

55. Жердев, М.Д. Эффективность впровадження додаткових послуг в пасажирських перевезеннях [Текст] / Жердев М.Д., Шуляк Ю.В. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Х.: УкрДАЗТ, 2006.-№ 14. – С.50.

56. Аксенов, И.М. Эффективность пассажирских железнодорожных перевозок [Текст]: [монография] / И.М. Аксенов.– К.: Транспорт Украины, 2004. – 284 с.

57. Беридт, Т. Железные дороги Германии: десять лет реформ [Текст]/ Т. Беридт, С.В. Власенко // Железные дороги мира. – 2004. - №9. – С. 9 – 13.

58. R. Rossberg. Railway Gazette International. - 2002.- № 2. - р. - 98.

59. О компенсациях за опоздания пассажирских поездов в Германии [Текст] / Железные дороги мира. - 2008. – № 4. - С. - 14.

60. Проект EnergieSparen в пассажирских перевозках [Текст] / Железные дороги мира. – 2007. - №10. – С. - 17.

61. Железные дороги Германии сегодня [Текст] / Гудок. - 12.11.97. - № 212.

62. Улучшение пассажирских перевозок ночными поездами [Текст] / Железные дороги мира. – 2006. – №7. - С. - 31 – 39.

63. Аксенов, И.М. Стратегия SNCF в сфере пассажирских перевозок / И.М. Аксенов [Текст] // Залізничний транспорт України. – 2001. - №5. – С. - 2-6.

64. Аксенов, И.М. Повышение эффективности пассажирских

перевозок с учетом зарубежного опыта [Текст] / И.М. Аксенов // Залізничний транспорт України. - 2005. - № 2. – С. – 83 - 85.

65. Позднякова, Л.А. Социально – экономическая модель развития предприятия (на примере железнодорожного транспорта) [Текст]: [монография] / Л.А. Позднякова. – Х.: из-во «Бизнес Информ», 1998. – С. – 166.

66. Диверсифікація діяльності станцій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.css-rzd.ru/zdm/11-1998/8801.htm#>. – Загол. з екрану.

67. Мирошниченко, Ю.В. Досвід підвищення ефективності пасажирських перевезень за кордоном [Електронний ресурс] / Ю.В. Мирошниченко // 4-я Межд. науч.-технич. конф. «Проблемы экономики и управления на железнодорожном транспорте»: ЭКУЖТ, 2009. - Интернет-конференция: <http://ekuzt.detut.edu.ua>. – С. - 24.

68. Современные задачи SBB [Текст] / Железные дороги мира. – 2008. – №1. - С. – 19 – 25.

69. Власенко, С.В. Темпы реформ на европейских железных дорогах / С.В. Власенко [Текст] // Железные дороги мира. – 2002. - №7. – С. 9 – 11.

70. Очередной этап развития железных дорог Китая [Текст] / Железные дороги мира. – 2008. – № 6. - С. – 9 – 13.

71. Реформування залізниць Італії [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.raexpert.ru>.

72. Железные дороги Италии: финансовое оздоровление и дальнейшее развитие [Текст] / Железные дороги мира. – 2008. – № 7. - С. – 9 – 15.

73. Программа Good Trains for All в Дании [Текст] / Железные дороги мира. – 2004. – № 12. - С. – 27 – 30.

74. Концепція та Програма реструктуризації на залізничному транспорті України [Текст]. – К.: НАБЛА: КМУ, 1998. - 145с.

75. Концепція Державної Програми реформування залізничного транспорту: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. за № 651-р [Текст] / Офіц. Вісник України.– 2007. - № 1. –

с. 250.

76. Державна програма реформування залізничного транспорту на 2010-2015 роки [Електронний ресурс]: Режим доступу <http://www.mintrans.gov.ua>.

77. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження методичних указівок щодо проведення реструктуризації державних підприємств» станом на 23 січня 1998р. [Текст] / Кабінет Міністрів України. – Офіц. вид. –К.: Пост.1998. - №9. – 425с. - (Бібліотека офіційних видань). - п.1;7, п.1.

78. Гриценко, Н.В. Реструктуризація залізниць: проблеми і перспективи [Текст] / Н.В. Гриценко // Проблемы и перспективы развития железнодорожного транспорта: тезисы докладов 67 Международной научно–практической конференции. – Д.: ДИИТ, 2007. – С. 320 – 321.

79. Сонин, М.В. Обоснование целесообразности проведения реструктуризации железнодорожного транспорта Украины [Текст] / М.В. Сонин // Проблемы и перспективы развития железнодорожного транспорта: тезисы докладов 67 Международной научно – практической конференции. – Д.: ДИИТ, 2007. – С. 346 – 347.

80. Аксенов, И.М. Особенности реструктуризации в современных условиях [Текст] / И.М. Аксенов // Залізничний транспорт України. - 2001. – №1. - С. 7 – 11.

81. Закон України від 21 вересня 2006 року № 185 – V «Про управління об'єктами державної власності» [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.rada.gov.ua>.

82. Ейтутіс, Г. Реформування залізничного транспорту України - один з можливих шляхів підвищення ефективності його функціонування в сучасних економічних умовах [Текст] / Г. Ейтутіс, Н. Кудрицька // Економіст. - 2008. - №5 – С. 39 – 41.

83. Кірпа, Г.М. Основні напрямки поліпшення стану українських залізниць у сучасних умовах [Текст] / Г.М. Кірпа // Залізничний транспорт

України. – 2001. – №4. – С.2-6.

84. Кривопишин, А.М. Региональная политика железных дорог Украины в период их реформирования [Текст] / А.М. Кривопишин, Г.Д. Эйтутис // Залізничний транспорт України. – 2007. – №1. – С. 44-46.

85. Кривопішин, О.М. Удосконалення економічного механізму управління у сфері приміських пасажирських перевезень у період реформування залізничного транспорту України [Текст] / О.М. Кривопішин, Г.Д. Ейтутіс // Залізничний транспорт України. - №1. – 2008. – С. 69 – 72.

86. Бараш, Ю.С. Основні напрямки структурної реформи залізничного транспорту [Текст] / Ю.С. Бараш //Залізничний транспорт України. - 2004. - № 2. - С. 3-5.

87. Бараш, Ю.С. Реформування пасажирського господарства залізничного транспорту України [Текст] / Ю.С. Бараш // Зб. наук. праць Київського університету економіки і технологій транспорту Міністерства транспорту України: серія «Економіка і управління».- К.: КУЕТТ. – 2003. – С. Вип. 3.- С. 74-80.

88. Аксенов, И.М. Реформирование экономики пассажирского комплекса [Текст] / И.М. Аксенов //Залізничний транспорт України. – 2005. - № 4. – С. 24-27.

89. Дейнека, А.Г. Новые формы реформирования в условиях рыночных отношений [Текст] / А.Г.Дейнека, Л.А. Позднякова // Вісн. Хар. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Економічна теорія. -2004. - Вип. 570. - С. 29-35.

90. Мукмінова, Т.А. Реформування залізничної галузі: ключові аспекти / Т.А. Мукмінова [Текст] // Залізничний транспорт України. – 2006. – №3. – С. 10-13.

91. Позднякова, Л.О. Нові форми реформування транспортної системи України [Текст] / Л.О. Позднякова. – Харків: Бизнес-Информ, 2000. – 214 с.

92. Позднякова, Л.О. Теоретичне обґрунтування доцільності реструктуризації структури управління залізничним транспортом України [Текст] / Л.О. Позднякова, Н.В. Гриценко // Вісник економіки транспорту і промисловості. –2008. - № 24.– С. 34 – 36.

93. Жердєв, М.Д. Реформування пасажирських перевезень залізничного

транспорту в умовах ринкової економіки [Текст] / М.Д. Жердев, Ю.В. Мирошніченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2007. - № 17. – С. 73 – 75.

94. Жердев, М.Д. Реформування залізничного транспорту України в пасажирських перевезеннях [Текст] / М.Д. Жердев, Ю.В. Мирошніченко, О.С. Гулай // Маркетинг і логістика в системі менеджменту пасажирських перевезень на залізничному транспорті: Матеріали І наук.-практ. конф. –К.: ДАЗТУ, 2008. – С. 35 – 37.

95. Чередніченко, О.Ю. Шляхи реструктуризації залізничного транспорту на засадах холдингової компанії [Текст] / О.Ю. Чередніченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. –2004. – №8. – С.167-170.

96. Буркхард, Э.А. Эффективна ли смешанная собственность предприятий? [Текст] / Э.А. Буркхард // Залізничний транспорт України. - 2003. - №1. – С. 58-59.

97. Бараш, Ю.С. Досвід європейських країн щодо реформування структури управління залізничним транспортом [Текст] / Ю.С. Бараш // Проблеми економіки транспорту: 3-я між нар. наук. практ. конф., 1 – 8 червня 2003 р.: тези доп. – Д.: ДНУ, 2003. – С.49-50.

98. Основні принципи реформування європейських залізниць [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://economics.unian.net>.

99. Організація пасажирських перевезень в зарубіжних країнах [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.raexpert.ru/researches/railway/part3>. – Загол. з екрану.

100. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу [Текст] / Офіційний вісник України. – 1998. - № 24. - С. 4-9.

101. Пакет директив ЕС по инфраструктуре [Текст] / Железные дороги мира. - 2001.- №6. - С. 14-15.

102. Мирошніченко, Ю.В. Пропозиції щодо структурного перетворення в секторі приміських пасажирських перевезень на залізничному транспорті України [Текст] / Ю.В. Мирошніченко // Вісник Дніпропетровського

національного університету залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна. – Вип. №35. – Д.: Вид-во ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2010. – С. 264 – 269.

103. Мирошниченко, О.Ф. Пассажи́рские пригородные компании: сбор, учет и контроль доходов [Текст] / Мирошниченко О.Ф., Фалин С.А., Четверикова Е.Е. // Железнодорожный транспорт.-2001.-№ 5. - С. 14-18.

104. Мирошниченко, О.Ф. Экономические и финансовые аспекты структурной реформы пассажирского комплекса на железнодорожном транспорте [Текст]: Пути повышения эффективности функционирования железных дорог на транспортном рынке России / О.Ф. Мирошниченко; под ред. Л.А.Мазо.- М, ВНИИЖТ: «Интекст», 2000. - С. 105-111.

105. Мирошниченко, Ю.В. Формування доходів від пасажирських перевезень на залізничному транспорті [Текст] / Ю.В. Мирошниченко // Проблеми економіки та управління на залізничному транспорті: V Міжнар. наук. – практ. конф.. – Д.: ДНУЗТ, 2010 р. – С. 73 – 74.

106. Статут залізниць України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06 квітня 1998 р. №457 [Текст]. - С. – 8.

107. Особливості формування бухгалтерського обліку доходів від перевезень на залізницях України в ринкових умовах [Текст] / під заг. ред. М.В. Макаренка // Науково – практичне видання. – Київ: КУЕТТ, 2004. – 214 с. - (Державна адміністрація залізничного транспорту України).

108. Мирошниченко, Ю.В. Зміна фінансових потоків оператора-перевізника приміських пасажирських перевезень, враховуючи структурні перетворення [Текст] / Ю.В. Мирошниченко // Журнал «Економіст». –2011. – №3.– С. 57-58.

109. Мирошниченко, О.Ф. Система управління економічними результатами залізничних пасажирських перевезень [Текст]: [монографія] / О.Ф. Мирошниченко. - М.: Издательство МЭИ, 2002. - 304 с.

110. Васильев, О. Л. Удосконалення методів визначення плати операторів перевезень за доступ до мережі залізниць [Текст]: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. / О.Л. Васильев. – Х. : УкрДАЗТ, 2007. – 316 с.

111. Кривопішин, О.М. Організаційно-економічні засади розвитку міських та приміських залізничних перевезень пасажирів [Текст]: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / О. М. Кривопішин. – Київ: Держ. економіко-технологічний ун-т транспорту, 2009. - 220 с.

112. Мирошніченко, Ю.В. Методичні підходи до визначення взаєморозрахунків між муніципальним транспортним підприємством (компанією) і залізницею за приміські перевезення пасажирів [Текст] / Ю.В. Мирошніченко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. – Х.: Вид-во ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2010. - №10. — С. 301 – 307.

113. Жердєв, М.Д. Необхідність реформування тарифної політики на залізничному транспорті [Текст] / Жердєв М.Д., Шуляк Ю.В. // Проблемы экономики и управления на железнодорожном транспорте: Материалы I-ой Междунар. науч. – практ. конф. - ЕКУЗТ, 2006. - С.176-177.

114. Мирошніченко, Ю.В. Реформування залізничного транспорту України та інтеграція в систему євразійських транспортних коридорів [Текст] / Ю.В. Мирошніченко // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – Вип. 252: В 6 т. – Т.Ш. — С. 834 - 841.

115. Гудкова, В.П. Проблеми наукового пізнання розвитку пасажирських перевезень [Текст] / В.П. Гудкова, О.В. Громова // Маркетинг і логістика в системі менеджменту пасажирських залізничних перевезень на залізничному транспорті: I міжнар. наук.-практ. конф. - К.: ДАЗТУ, 2009. – С. 83-85.

116. Пащенко, Ю.Є. Інфраструктура економіки: транспорт та зв'язок [Текст] / Ю.Є. Пащенко // Формування ринкових відносин в Україні.- 2008. - №10(89).-С. 105-111.

117. Ейтутіс, Г.Д. Міжнародний досвід і практика реформування залізничного транспорту [Текст] / Г.Д. Ейтутіс, О.М. Кривопішин, Т.А. Мукмінова // Залізничний транспорт України. – 2007. – №2. – С. 31-35.

118. Лapidус, Б.М. Актуализация стратегической программы развития ОАО «РЖД» [Текст] / Б.М. Лapidус // Железнодорожный транспорт. – 2006. – № 8. – С. 2–6.

119. Колесникова, Н.М. Обґрунтування доцільності реформування пасажирського залізничного комплексу України на засадах холдингу [Текст] / Н.М. Колесникова, Ю.В. Мануйленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Х.: УкрДАЗТ, 2007. - №17. – С. 29 – 31.

120. Кулаєв, Ю.Ф. Економіка залізничного транспорту [Текст]: навч. посіб. / Кулаєв Ю.Ф. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, 2006. – 231 с.

121. Дикань, В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия [Текст] / В.Л. Дикань. – Х.: Основа, 1995. – С. - 140.

122. Сич, Є.С. Проблеми розвитку транспортної системи прикордонного регіону [Текст] / Є. С. Сич, Є. О. Романенко // Економіка України. – 2001. – № 11. – С. 25–28.

123. Макаренко, М.В. Совершенствование методики экономической оценки эксплуатационной работы железных дорог в современных условиях [Текст] / М.В. Макаренко, В.И. Пасечник, Н.С. Соколовская // Сборник трудов ИКТП - Центра, 1998. - Выпуск 5.

124. Пасічник, В.І. Теоретичні основи економіки експлуатаційної діяльності залізниць [Текст] / Пасічник В.І. – К.: Наук. Світ, 2003. – 222 с.